

24 november 2020

COVID-19-monitor Inspectie van het Onderwijs meting 3: Hoe hebben scholen en instellingen het onderwijs vormgegeven in de periode vanaf de zomervakantie tot aan begin oktober 2020?

Het onderzoek

De inspectie heeft wederom landelijk in beeld gebracht hoe besturen, scholen en instellingen tijdens de COVID-19-crisis het onderwijs hebben vormgegeven. Dit gebeurde door te (beeld)bellen met besturen en met scholen en instellingen uit alle sectoren (po, vo, so, mbo en ho). Het onderzoek is een vervolg op de uitkomsten van eerdere monitors. De eerste monitor werd uitgevoerd in april 2020 (gepubliceerd op 13 mei). De focus lag toen op het opstarten van het afstandsonderwijs. De tweede monitor vond plaats vlak voor de zomervakantie en richtte zich op de (gedeeltelijke) herstart van het onderwijs (gepubliceerd op 2 september 2020). De derde meting, waarover we hier rapporteren, vond begin oktober plaats en brengt de ontwikkelingen in het onderwijs in beeld sinds de zomervakantie. In het voorjaar van 2021 zullen we over deze COVID-19-monitors ook rapporteren in de jaarlijkse Staat van het Onderwijs.

Samenvatting orthopedagogisch-didactische centra

Inspecteurs hebben, tussen 28 september en 9 oktober 2020, 35 samenwerkingsverbanden met één of meer orthopedagogisch-didactische centra (opdc's; in totaal 47¹) benaderd over het onderwijs tijdens COVID-19 op de opdc's sinds de zomervakantie 2020. Net zoals in de tweede belronde is behalve van enkele bestuurders voornamelijk informatie verkregen van verantwoordelijken op het opdc zelf. In zowel de eerste als de tweede belronde benaderden we alle samenwerkingsverbanden met een opdc. In de eerste belronde verkregen we informatie over 36 van de 47 opdc's, in de tweede belronde over 44 van de 47 opdc's, in de huidige ronde over 46 van de 47 opdc's.

De hoofdbevindingen en bijzonderheden op een rij:

Successen en verworvenheden

- De opdc's benoemden meerdere zaken die opvallend goed verliepen de afgelopen maanden, waaronder het contact met de leerlingen – ook wanneer zij thuis zaten, de wijze waarop leerlingen zich bereid toonden om zich aan de richtlijnen te houden en de flexibiliteit van het personeel.
- De opdc's gaven daarnaast verschillende zaken aan die zij structureel wensten te verwerken in het onderwijs op de locatie. Veelgenoemd waren het intensievere en laagdrempeligere contact met ouders en leerlingen, bijvoorbeeld 'via de app' of via beeldbellen, en het leveren van maatwerk door middel van digitaal onderwijs voor leerlingen met beperkte draagkracht om fysiek naar te school te komen.

¹ In onze eerdere publicaties over de COVID-19-monitor d.d. 13 april 2020 en 2 september 2020 spraken we per abuis over een totaal van 44 orthopedagogisch-didactische centra.

Opvang/onderwijs op het opdc

- Een aanzienlijk deel van de opdc's gaf aan dat er enkele leerlingen waren die door de maatregelen vanwege COVID-19 minder vaak (30%) of helemaal niet meer (7%) naar het opdc kwamen. Dit had vaak (bijna 70%) te maken met thuisisolatie vanwege verkoudheidsklachten en met angst voor besmetting of vanwege kwetsbare huisgenoten. Voor een klein deel (5%) had dit te maken met het makkelijker leren via afstandsonderwijs waarbij dat ook mogelijk was.

Afstemming van het onderwijs, instroom en uitstroom

- Een klein deel van de opdc's gaf aan dat in de periode na de zomervakantie de afstemming met de reguliere scholen van de leerlingen intensiever was dan aan het begin van de COVID-19-crisis (gedurende de schoolsluiting) voor wat betreft (leerstof)aanbod, begeleiding (ontwikkelingsperspectief), instroom en uitstroom. Voor een ander (klein) deel van de opdc's was die afstemming in de periode na de zomervakantie juist minder intensief. Voor het overige en grootste deel van de opdc's was de intensiteit van die afstemming onveranderd.
- Ruim driekwart van de opdc's noemde dat sinds het begin van het schooljaar nieuwe leerlingen instroomden vanuit het reguliere onderwijs. Voor ongeveer een kwart was dit niet het geval. Voor de meeste opdc's, ongeacht of die instroom wel of niet plaatsvond, was dit niet anders dan in andere jaren bij de start van het schooljaar. Ruim vier op de tien opdc's (41%) verwacht verderop in het schooljaar 2020/2021 wel meer instroom op het opdc dan in voorgaande jaren.
- Zeven op de tien opdc's gaven aan dat leerlingen uitstroomden, vaak naar de eigen school of naar het vso. De mate van uitstroom naar de school van herkomst was voor de meeste opdc's (80%) vergelijkbaar met andere jaren.

Samenwerking

- De samenwerking met gemeente(n) en jeugdhulp, voor wat betreft de periode maart-juni 2020, was volgens ongeveer vier op de tien opdc's over het algemeen goed, soms met wat opstartproblemen en conform de gemaakte afspraken (zoals bijvoorbeeld vastgelegd in een OOGO of ondersteuningsplan). Waar het de periode voorafgaand aan de crisis betrof, karakteriseerden de meeste opdc's deze samenwerking als 'goed en snel'. Dit nam tijdens periode maart-juni flink af, en herstelde grotendeels in de periode vanaf de zomervakantie 2020.
- De samenwerking tussen opdc's en scholen van herkomst op het gebied van lesmateriaal en zicht op ontwikkeling ging volgens ongeveer de helft van de opdc's gepaard met opstartproblemen in de periode maart-juni 2020. Dit aantal lag iets hoger in vergelijking met de periode vóór de COVID-19-crisis, evenals in vergelijking met de periode vanaf de zomervakantie 2020. Een kleine minderheid van de opdc's gaf aan dat, voorafgaand aan de COVID-19-crisis, deze samenwerking enkel op initiatief van het opdc plaatsvond. Dit aantal verdubbelde in de periode maart-juni 2020 en normaliseerde weer vanaf de zomervakantie 2020.

Leerstofaanbod school van herkomst

- Het aantal opdc's dat de vorm van het leerstofaanbod van de school van herkomst voldoende werkbaar achtte voor de leerlingen op het opdc lag lager gedurende de periode maart-juni 2020 (71%) dan in de periode vóór de COVID-19-crisis (84%). Dit aantal normaliseerde zich in de periode na de zomervakantie 2020 (91%). Eenzelfde patroon was zichtbaar voor wat betreft het aantal opdc's dat vond dat de lesstof voldoende op tijd beschikbaar was voor de leerlingen op het opdc (vóór de COVID-19-crisis: 66%; maart-juni 2020: 64%, vanaf de zomervakantie 2020: 71%) alsook voor wat betreft het aantal opdc's dat vond dat de hoeveelheid lesstof voldoende toereikend was voor de leerlingen op het opdc (vóór de COVID-19-crisis: 78%; maart-juni 2020: 73%, vanaf de zomervakantie 2020: 89%).
- Voor een kleine meerderheid van de opdc's (53%) bood de ervaring met afstandsonderwijs die het opdc en de scholen in de voorbije periode hadden opgedaan aanknopingspunten voor het structureel werken met (digitaal) afstandsonderwijs als onderdeel van het onderwijsaanbod op het opdc. Zij achtten dit met name relevant voor leerlingen die op korte termijn uitstromen naar de school van herkomst of naar vervolgonderwijs (examenleerlingen), en bijvoorbeeld voor leerlingen die om verschillende redenen slechts beperkt kunnen deelnemen aan fysiek onderwijs.

Organisatie

- Zes op de tien opdc's gaven aan veranderingen door te voeren in de organisatie van het onderwijs op het opdc naar aanleiding van leermomenten uit de periode van schoolsluiting. Die veranderingen hadden met name betrekking op het gebied van didactisch handelen en de interne organisatie, alsook het profiteren van digitale mogelijkheden, en in iets mindere mate op het gebied van afspraken met de scholen van herkomst en ketenpartners (gemeente, jeugdhulp, vervolgoopleidingen).
- Een kleine meerderheid van de opdc's (56%) gaf te kennen dat zij plannen hadden gemaakt of maatregelen hadden beschreven ter voorbereiding op een eventuele tweede (al dan niet volledige) sluiting van het onderwijs.

Afwezigheid personeel

- Twee op de drie opdc's (67%) noemden dat er sinds de zomervakantie leraren tijdelijk thuis waren geweest in afwachting van een COVID-19-test(uitslag). Daarnaast kwam het soms voor dat leraren thuis in quarantaine zaten in verband met de fysieke kwetsbaarheid of besmetting van naasten of vanwege feitelijke besmetting met COVID-19. Doorgaans werden lessen opgevangen door collega's, soms werden de betreffende groepen leerlingen verdeeld over andere groepen. Een kwart van de opdc's was genoodzaakt groepen leerlingen tijdelijk naar huis te sturen en twee opdc's sloten (tijdelijk) de deuren, veelal om organisatorische redenen, vaak op eigen initiatief om het risico op verdere besmetting te voorkomen en soms op advies van de GGD. Leerlingen kregen in dat geval vaak een combinatie van fysiek en afstandsonderwijs (91%) en soms enkel afstandsonderwijs (9%). Bij dergelijk afstandsonderwijs kon in de meeste gevallen een beroep worden gedaan op de thuiszittende leraren (64%).

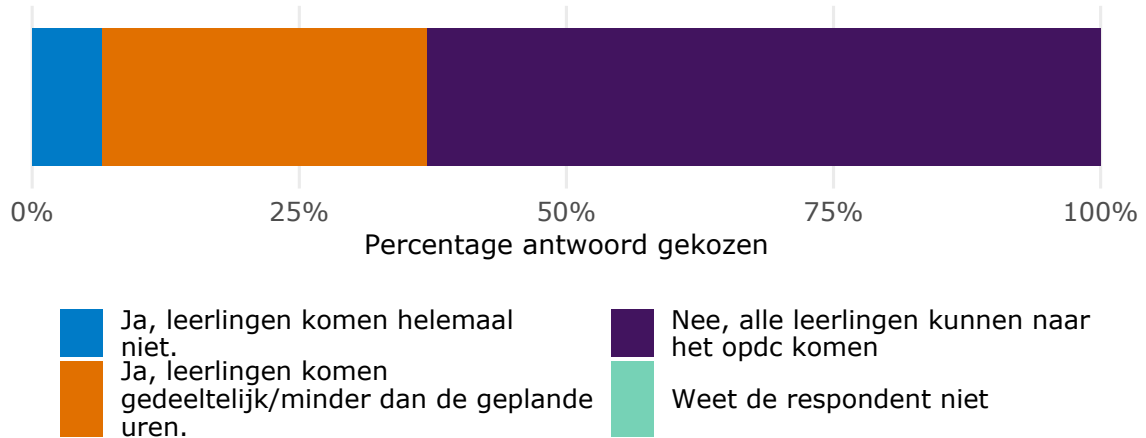
- Specifiek op het moment van bevraging trof een op de vijf opdc's maatregelen omdat er leraren om COVID-19-gerelateerde redenen thuis waren. Ruim een op de zeven opdc's had op dat moment groepen leerlingen naar huis gestuurd.

Overzicht van de data in grafiekvorm

De volgende pagina's tonen de onderzoeksresultaten in grafiekvorm. Onder elke grafiek noemen we het aantal respondenten dat antwoord gaf op de bijbehorende vraag. De getoonde percentages per antwoordoptie reflecteren het aantal respondenten dat het betreffende antwoord gaf ten opzichte van het aantal respondenten dat de vraag beantwoordde. Wilt u de exacte onderliggende cijfers weten? Of ervaart u problemen met de digitale toegankelijkheid van de informatie? Neem dan contact op via het [contactformulier](#).

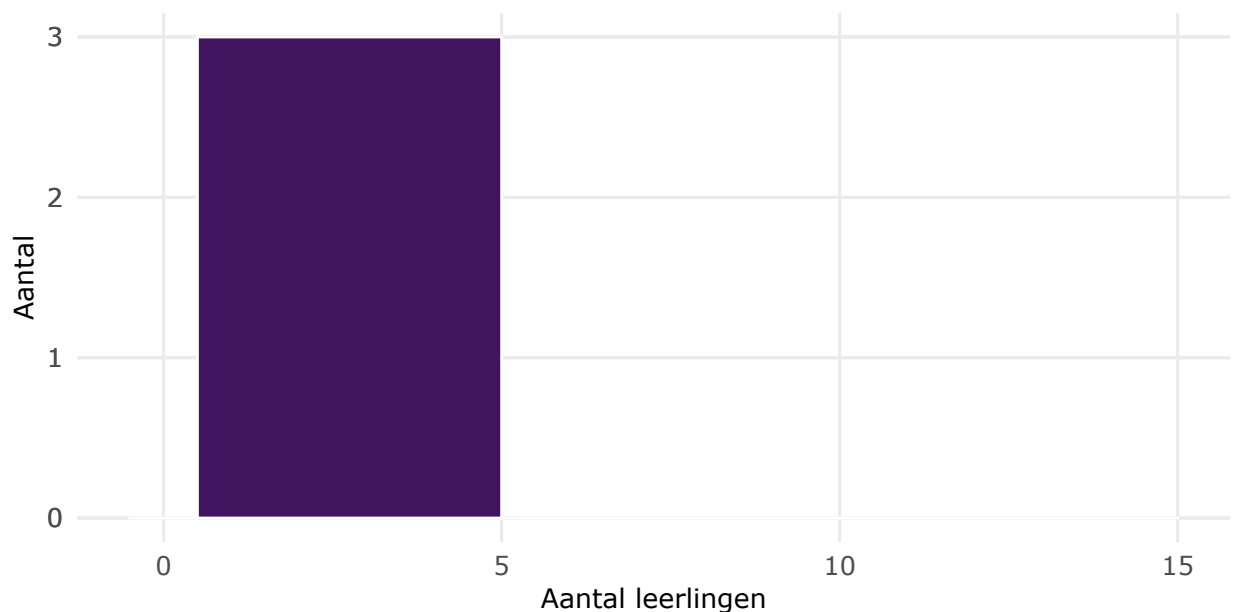
Opvang/onderwijs op het opdc

Zijn er leerlingen voor wie het naar school gaan wordt bemoeilijkt door de COVID-19-maatregelen?

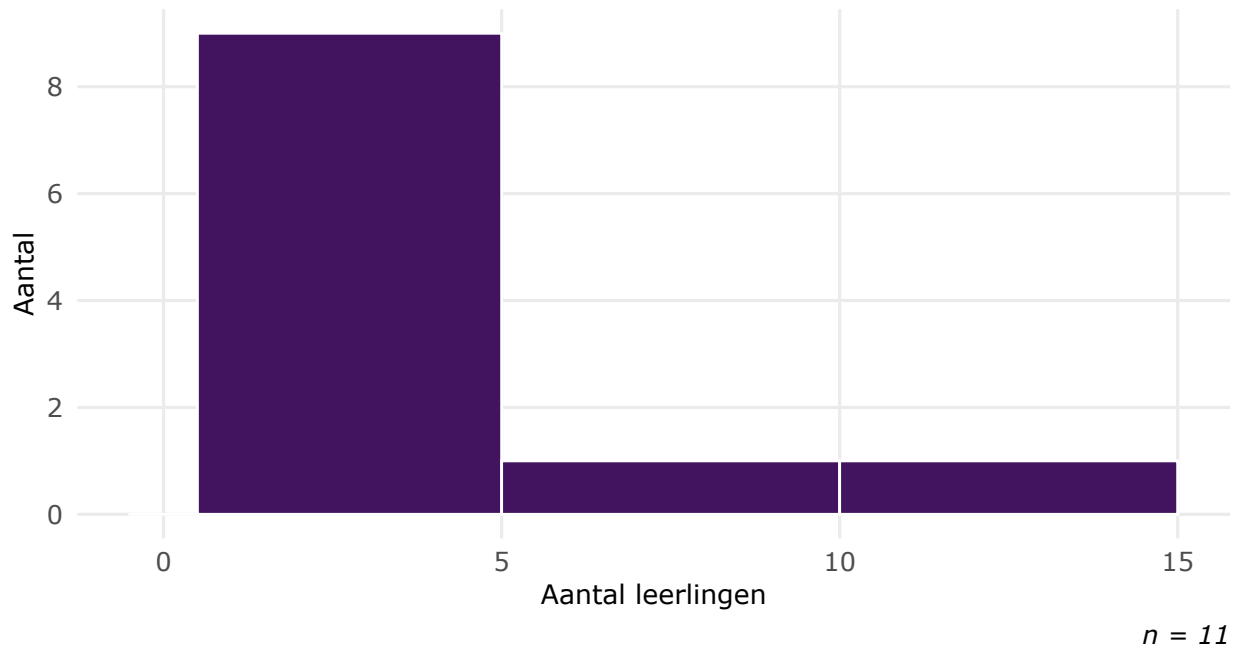
$n = 46$

Hoeveel leerlingen komen helemaal niet naar school vanwege de COVID-19-maatregelen?

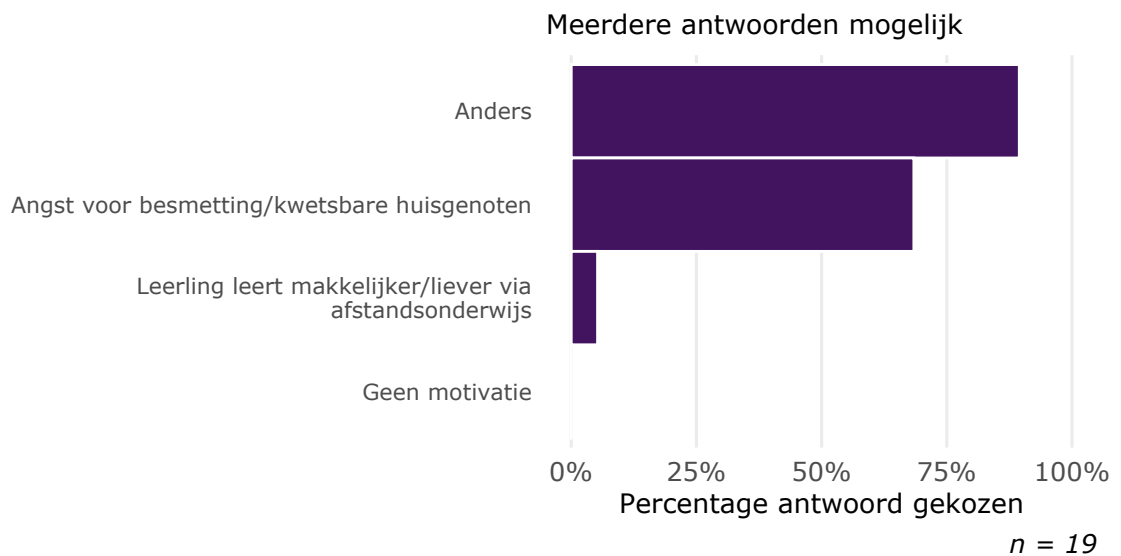

$n = 3$

Hoeveel leerlingen komen gedeeltelijk of minder uren dan gepland naar school vanwege de COVID-19-maatregelen?

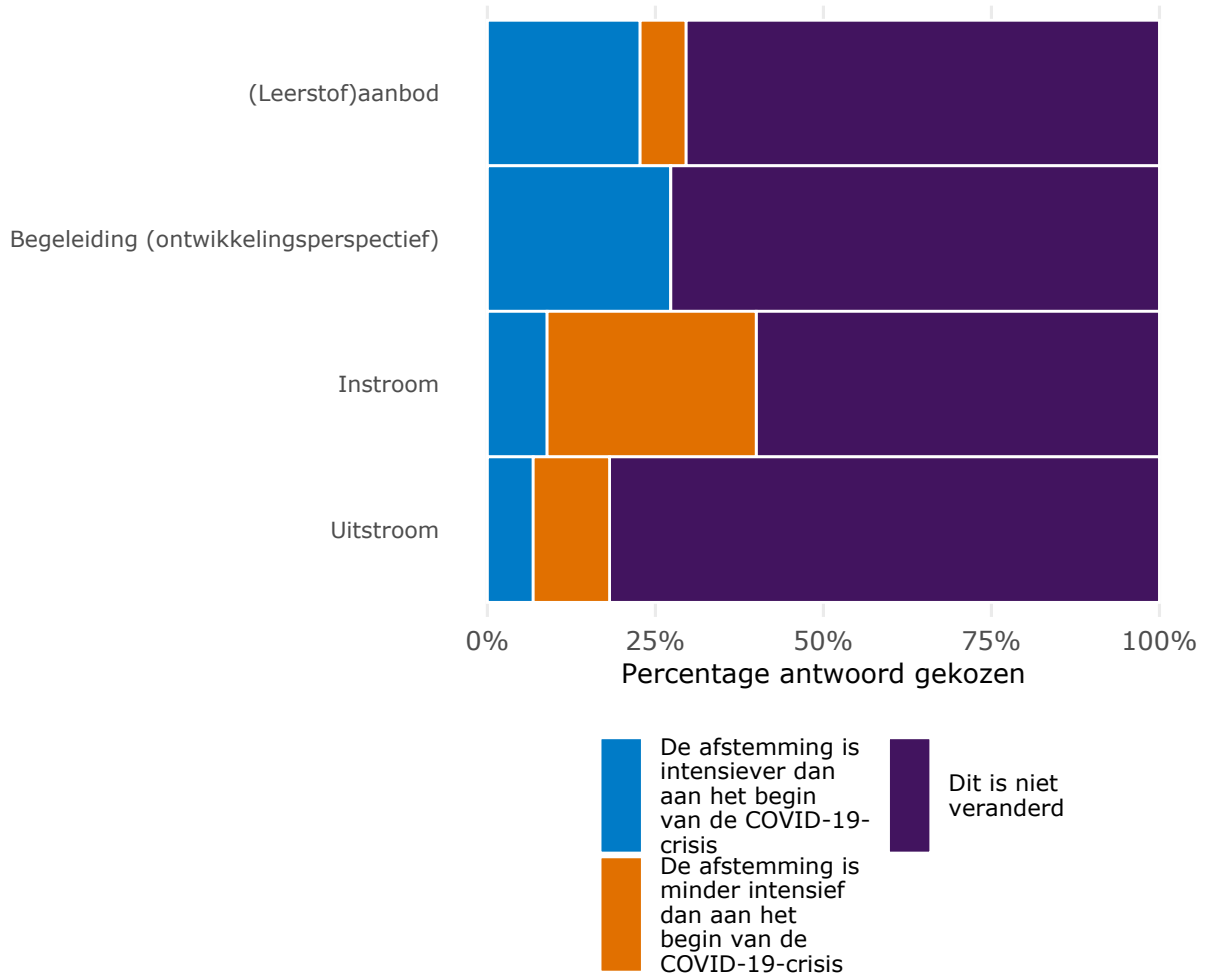

Wat is/zijn de reden(en) dat leerlingen niet of gedeeltelijk naar school komen?

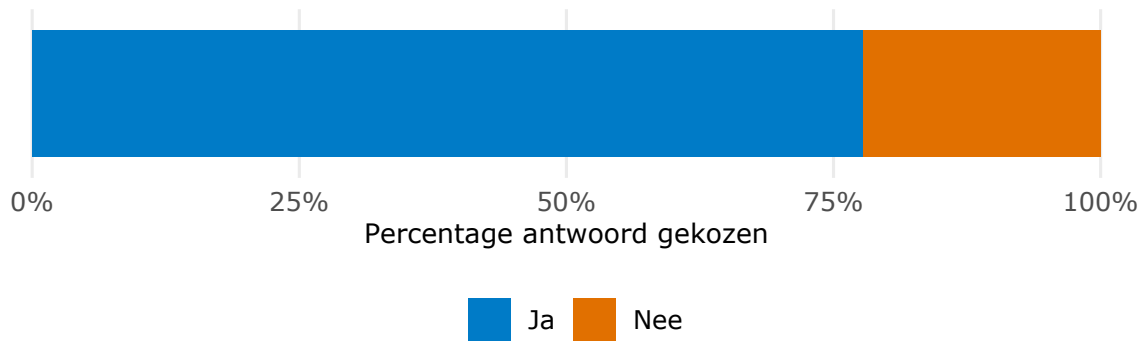
Inrichting van het onderwijs

Hoe vindt, vergeleken met het onderwijs in het tweede deel van 2019/2020, de afstemming plaats met de reguliere scholen van de leerlingen op het opdc over onderstaande thema's?

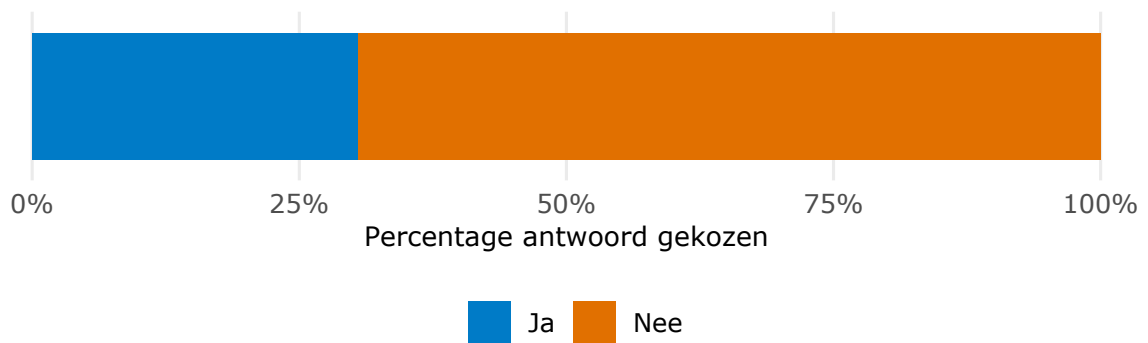
n = 45

Stromen er sinds het begin van dit schooljaar nieuwe leerlingen vanuit het reguliere onderwijs in?

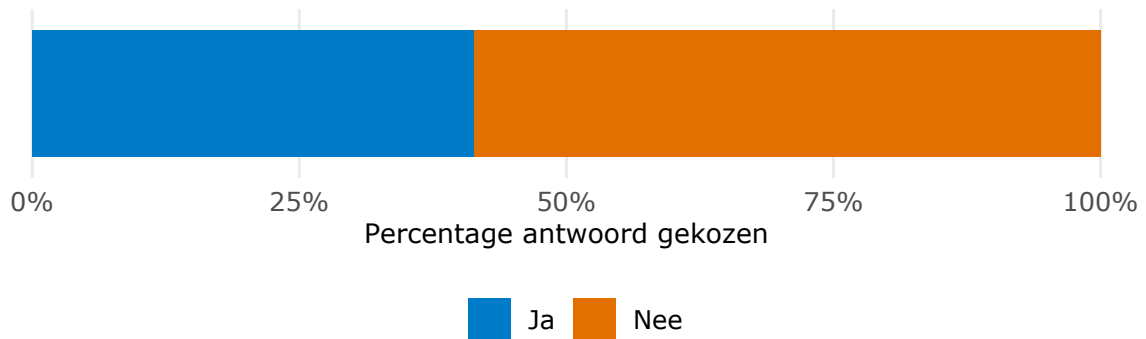
n = 45

Is dit anders dan in andere jaren bij de start van een schooljaar?

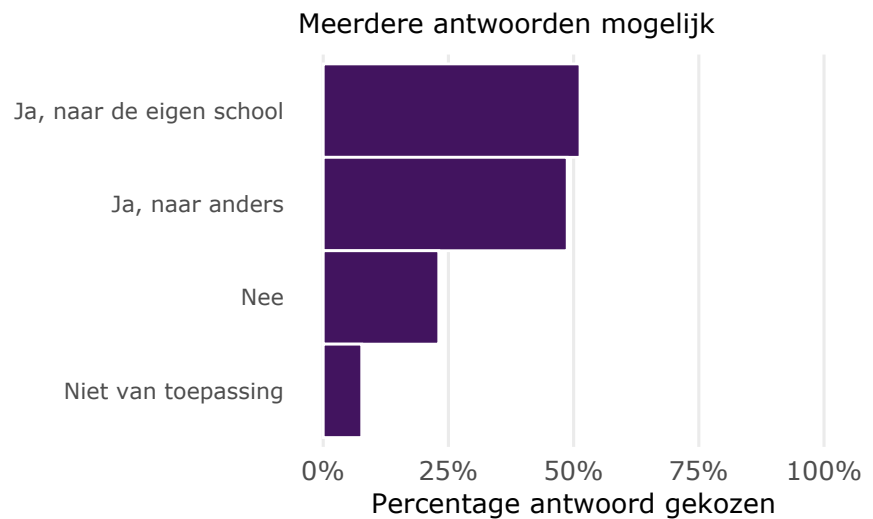
n = 46

Verwacht het opdc verderop in dit schooljaar (2020/2021) meer instroom op het opdc dan andere jaren?

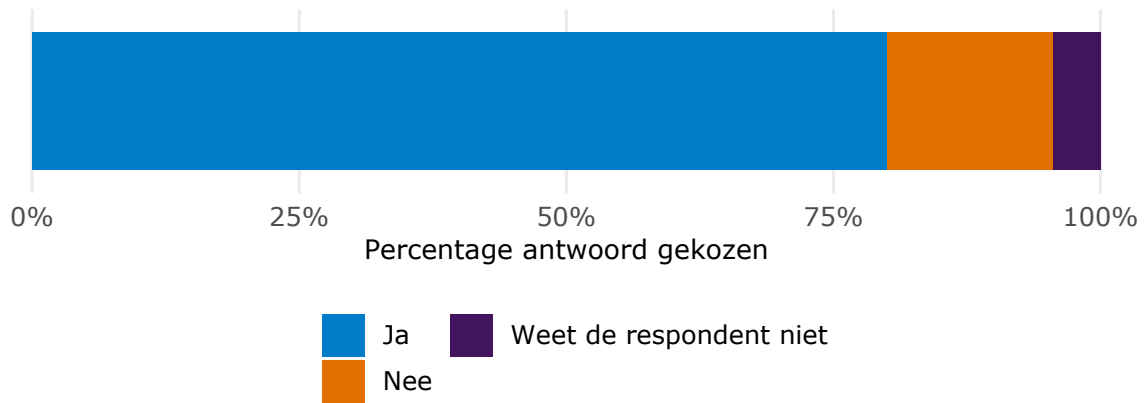
n = 46

Stromen leerlingen uit?

n = 39

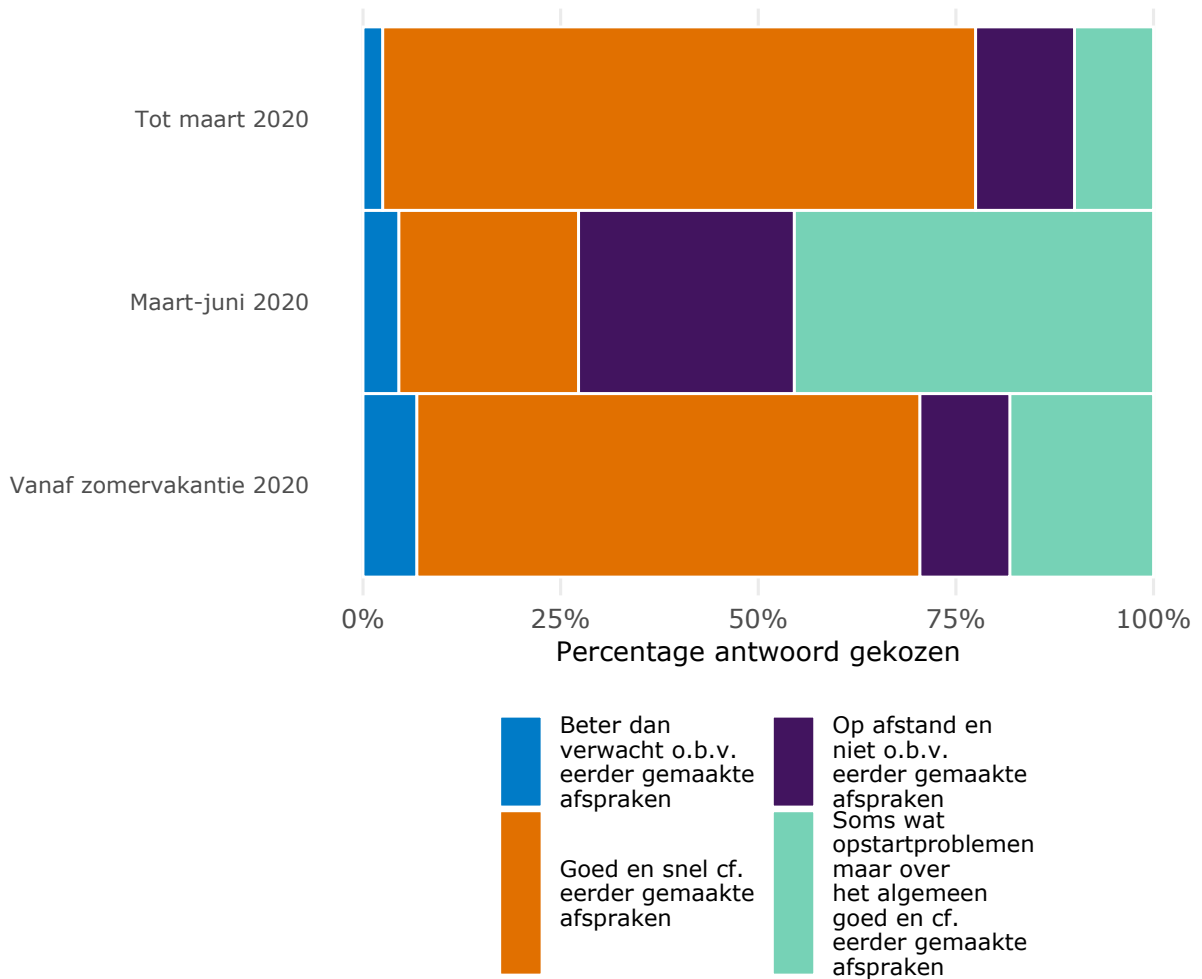
Is de uitstroom van leerlingen naar de scholen van herkomst op dit moment vergelijkbaar met andere jaren?

n = 45

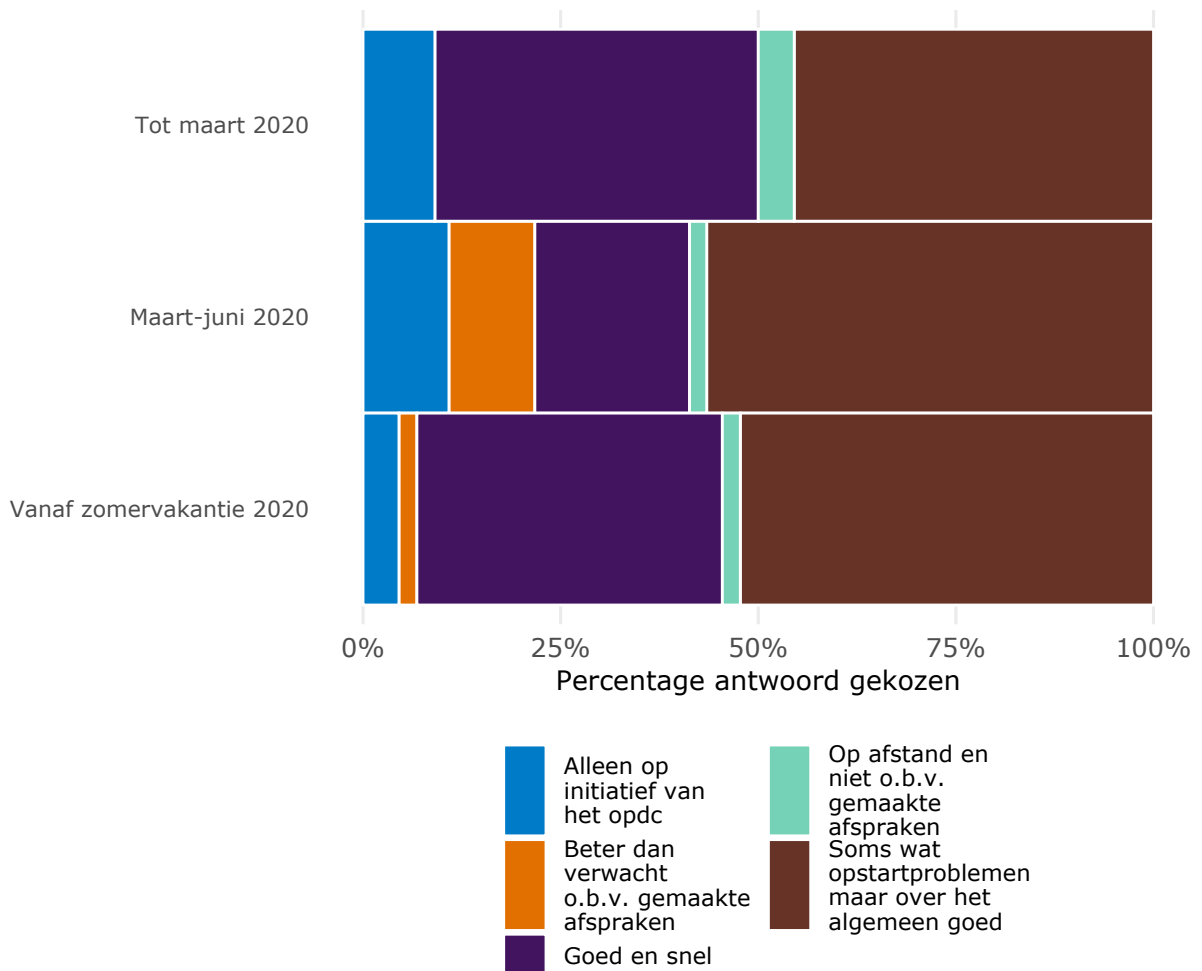
Samenwerking

Hoe is de samenwerking met gemeente(n) en jeugdhulp afgelopen jaar (voor en tijdens de COVID-19-periode) en met ingang van dit schooljaar op basis van gemaakte afspraken zoals bijvoorbeeld vastgelegd in een OOGO en/of ondersteuningsplan?

n = 44

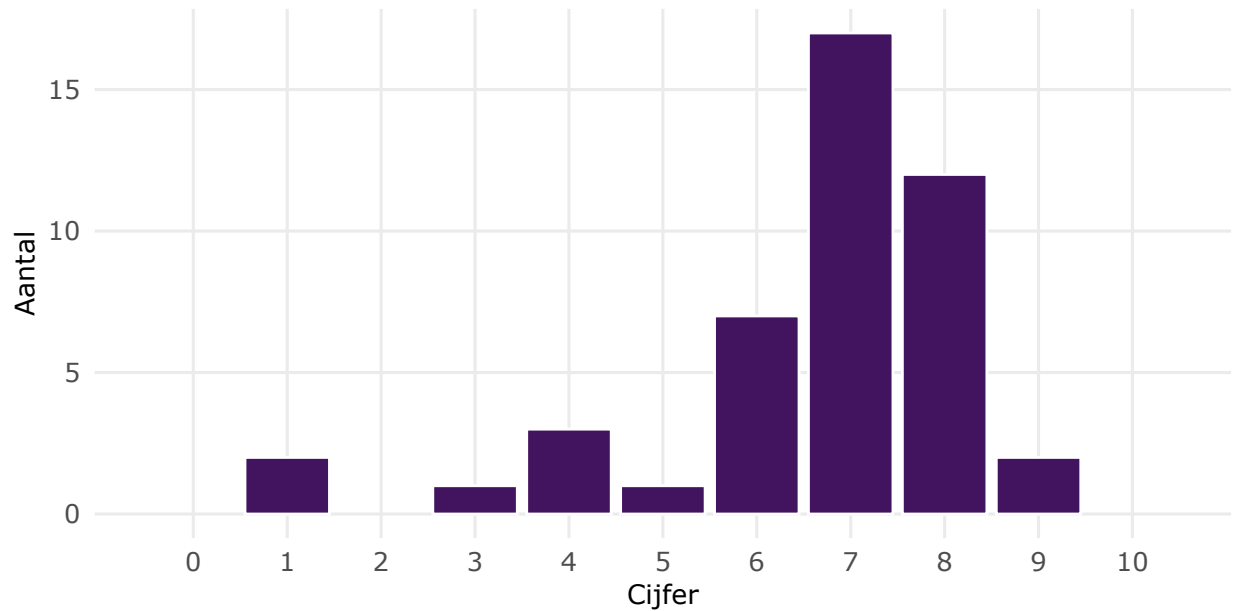
Hoe is de samenwerking met / de betrokkenheid van de scholen van herkomst afgelopen schooljaar (voor en tijdens de COVID-19-periode) en met ingang van dit schooljaar qua aanbod lesmateriaal en zicht op ontwikkeling (opp)?

n = 46

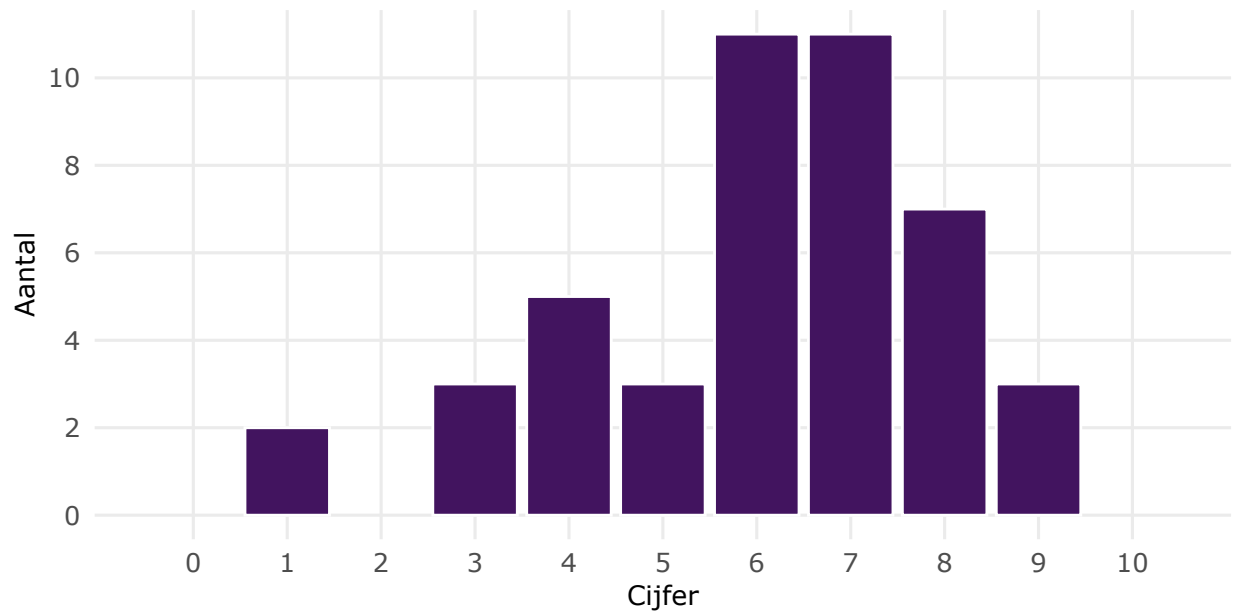
Leerstofaanbod school van herkomst

Tot maart 2020: Is de vorm waarin de lesstof wordt aangeboden goed bruikbaar/werkbaar voor de leerling op het opdc? (1 is zeer onvoldoende, 10 is zeer goed)

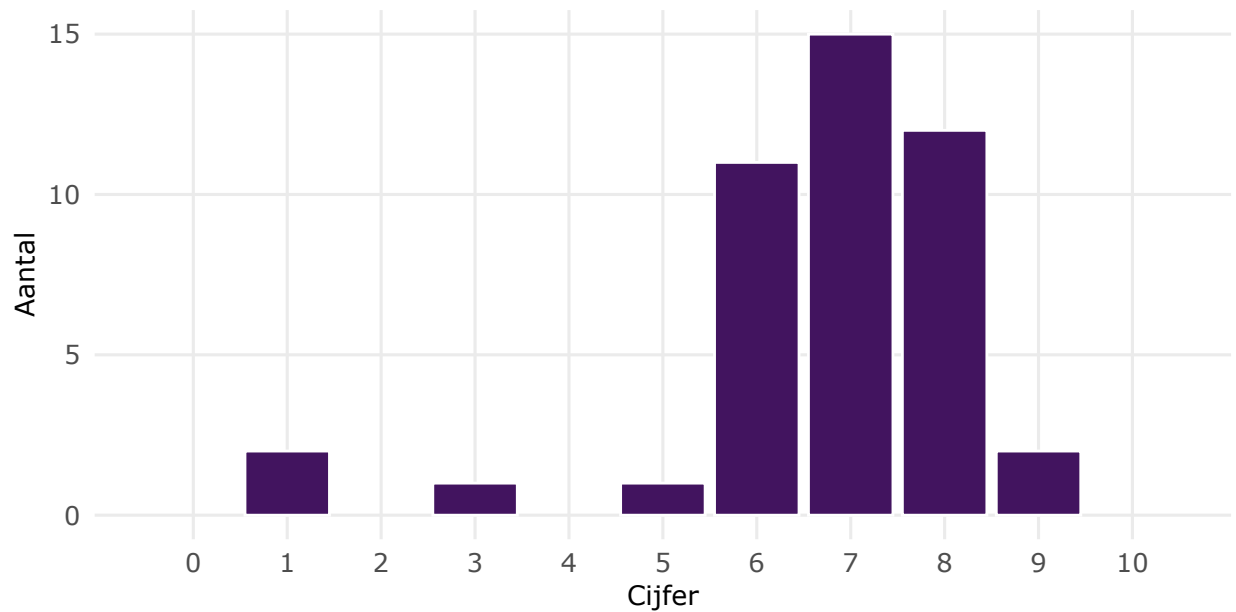
$n = 45$

Maart-juni 2020: Is de vorm waarin de lesstof wordt aangeboden goed bruikbaar/werkbaar voor de leerling op het opdc? (1 is zeer onvoldoende, 10 is zeer goed)

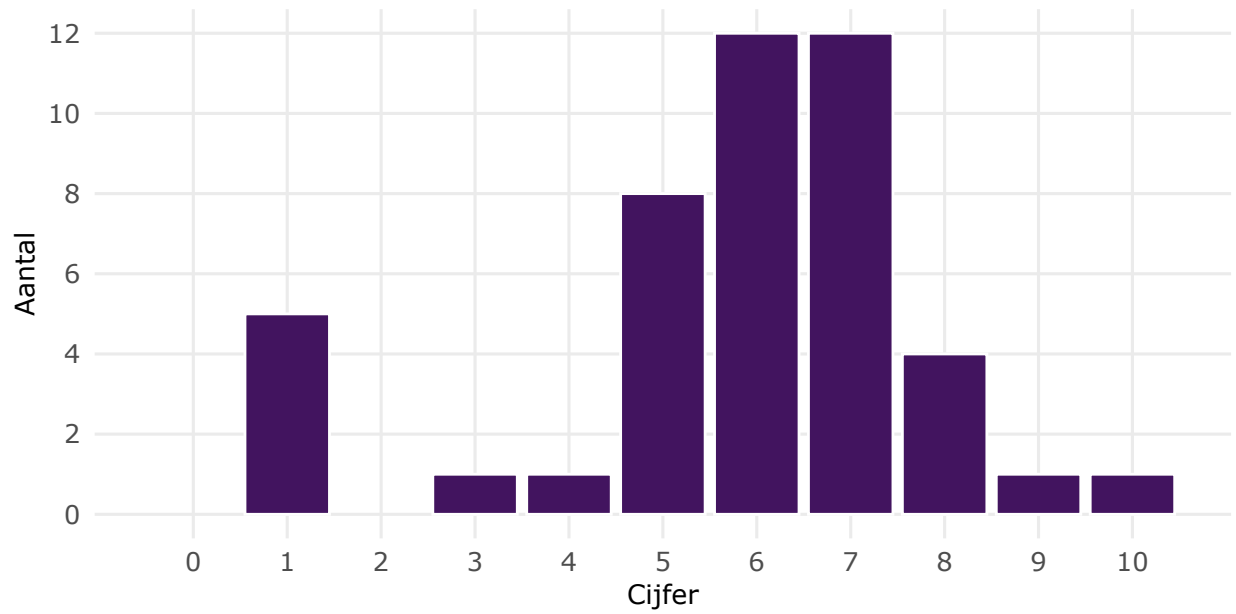
n = 45

Vanaf zomervakantie 2020: Is de vorm waarin de lesstof wordt aangeboden goed bruikbaar/werkbaar voor de leerling op het opdc? (1 is zeer onvoldoende, 10 is zeer goed)

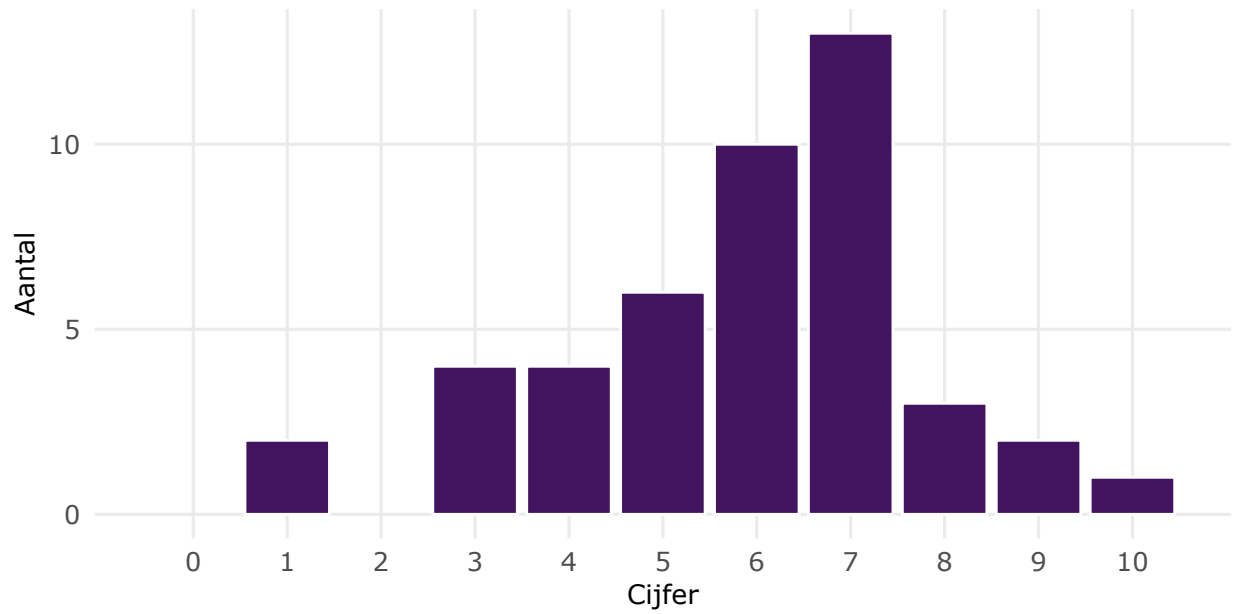
n = 44

Tot maart 2020: Is de lesstof op tijd beschikbaar voor de leerling op het opdc? (1 is zeer onvoldoende, 10 is zeer goed)

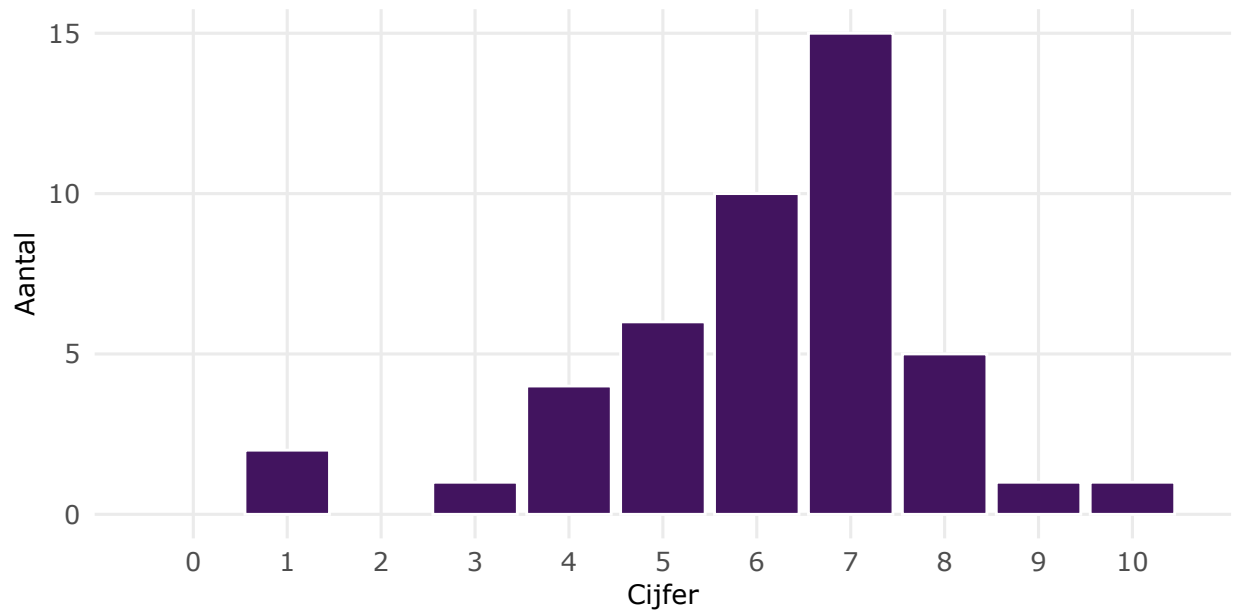
n = 45

Maart-juni 2020: Is de lesstof op tijd beschikbaar voor de leerling op het opdc? (1 is zeer onvoldoende, 10 is zeer goed)

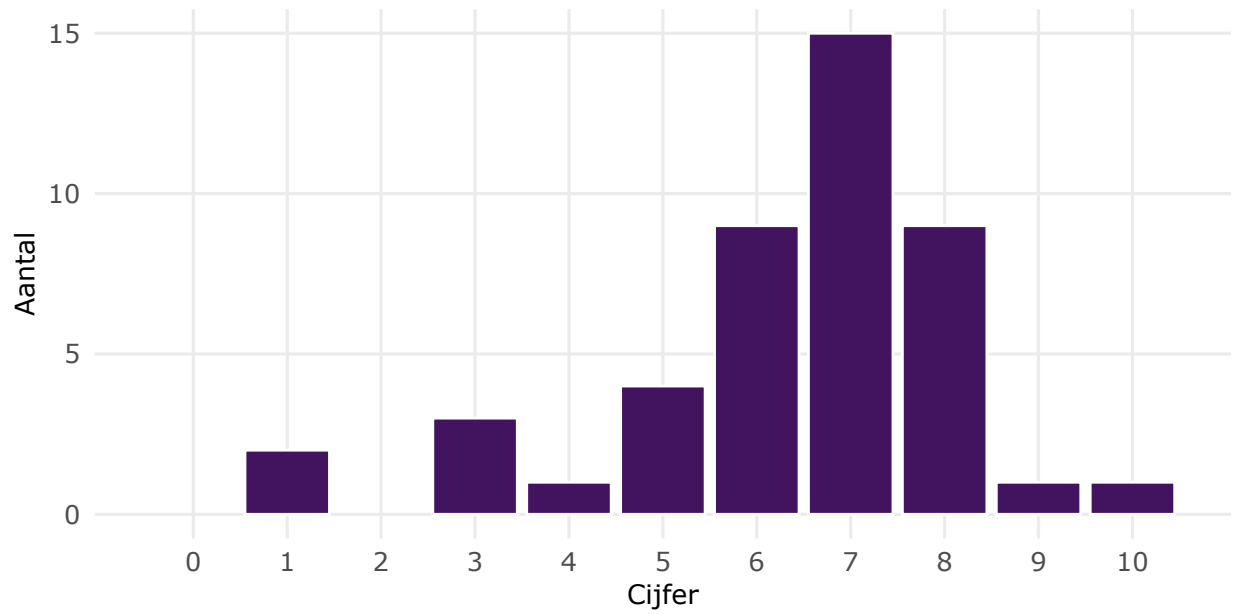
n = 45

Vanaf zomervakantie 2020: Is de lesstof op tijd beschikbaar voor de leerling op het opdc? (1 is zeer onvoldoende, 10 is zeer goed)

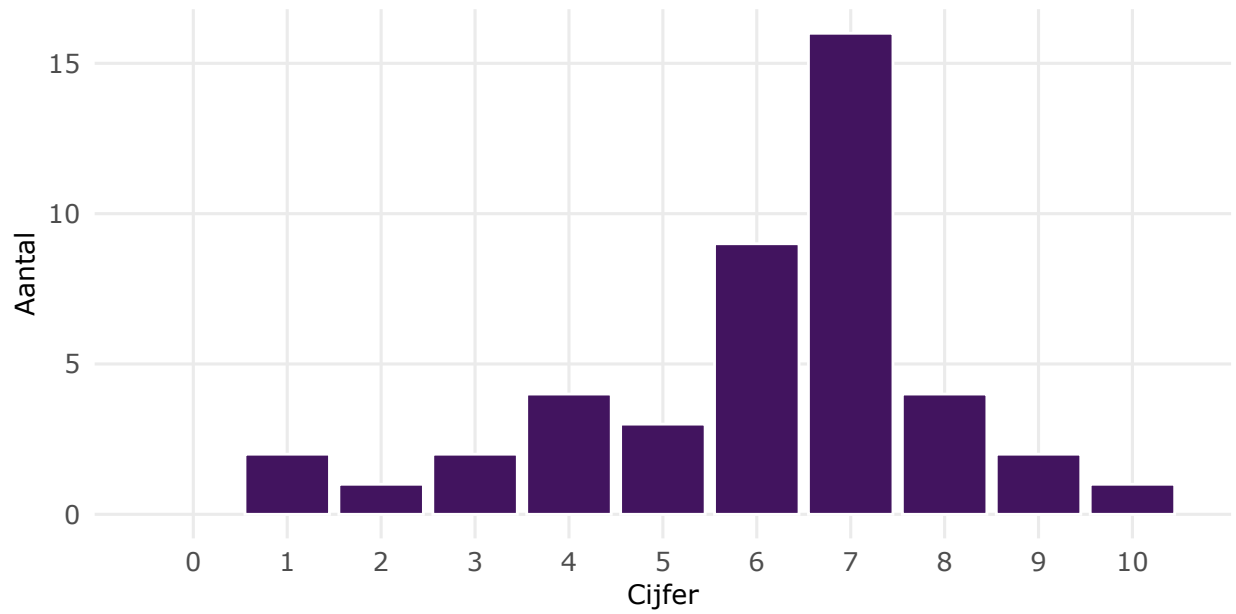
n = 45

Tot maart 2020: Is de hoeveelheid lesstof toereikend voor de leerling op het opdc? (1 is zeer onvoldoende, 10 is zeer goed)

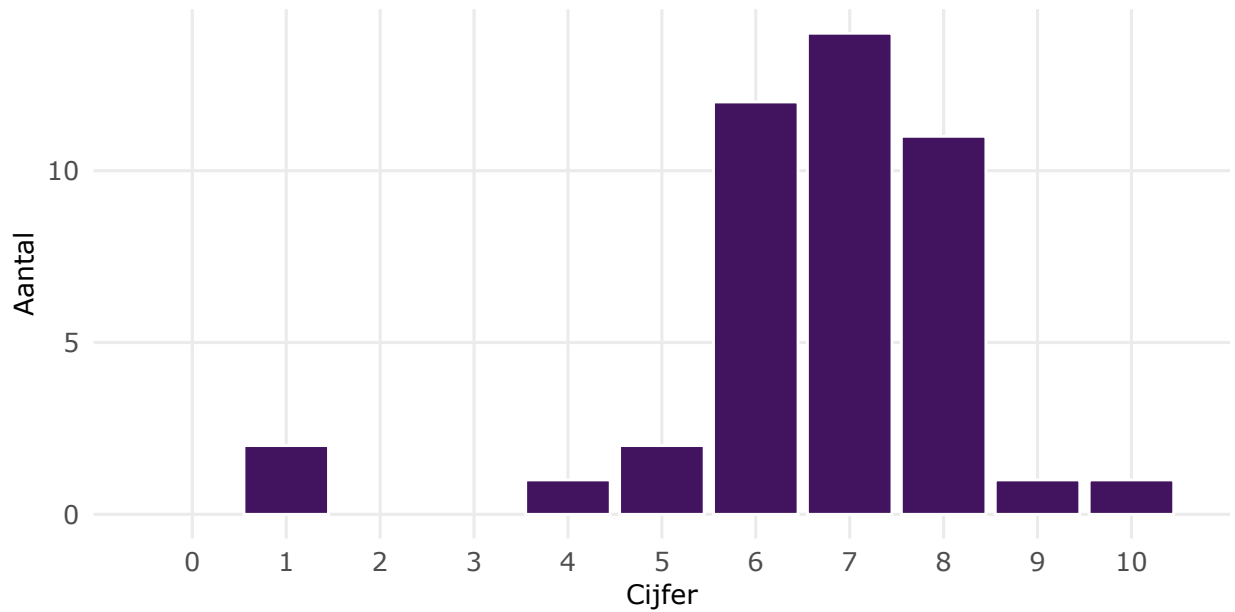
n = 45

**Maart-juni 2020: Is de hoeveelheid lesstof toereikend voor de leerling op het opdc?
(1 is zeer onvoldoende, 10 is zeer goed)**

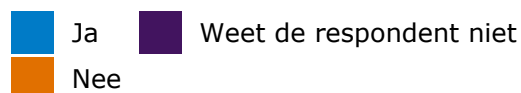
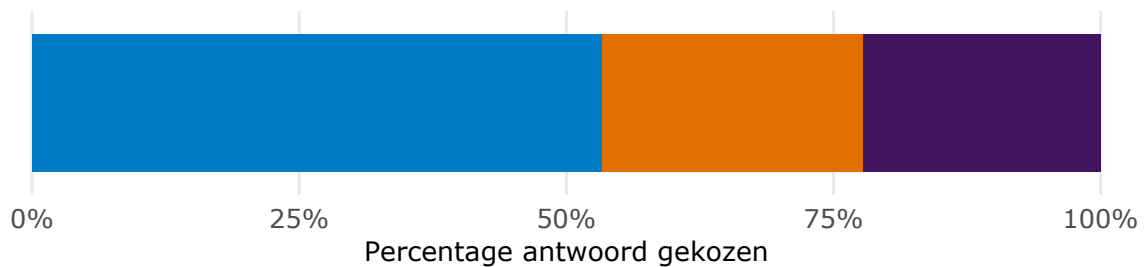
n = 44

Vanaf zomervakantie 2020: Is de hoeveelheid lesstof toereikend voor de leerling op het opdc? (1 is zeer onvoldoende, 10 is zeer goed)

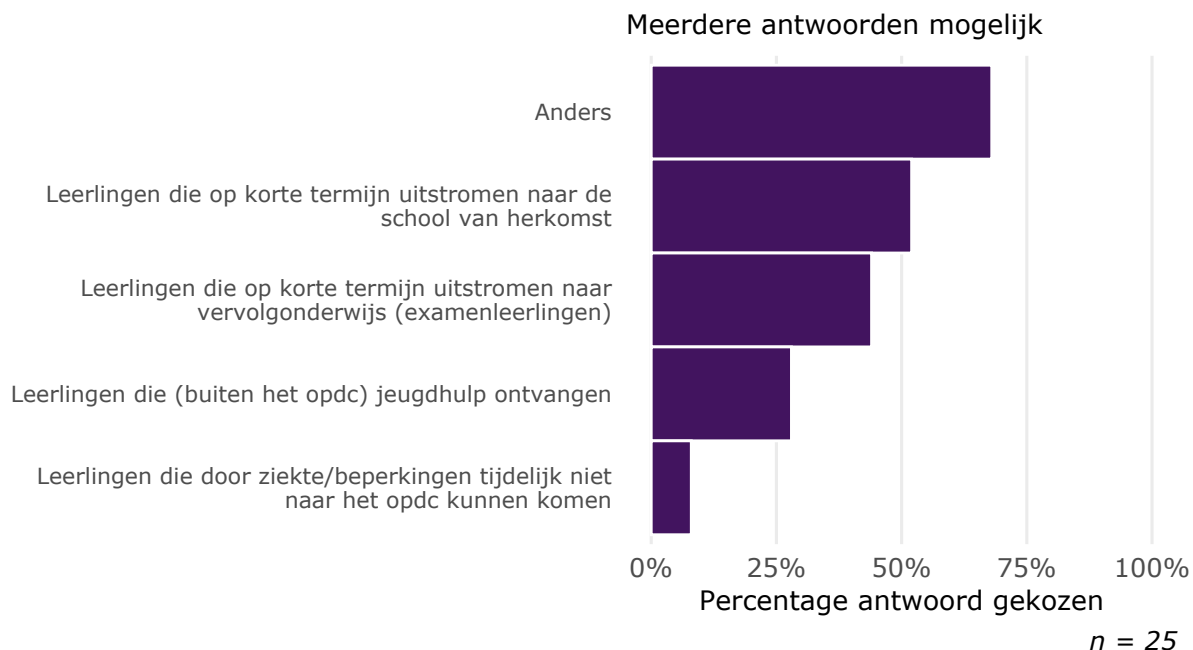
n = 44

Biedt de ervaring die het opdc en de scholen de afgelopen periode met afstandsonderwijs hebben opgedaan aanknopingspunten voor het structureel werken met afstandsonderwijs (digitaal onderwijs) als onderdeel van het onderwijsaanbod op het opdc?

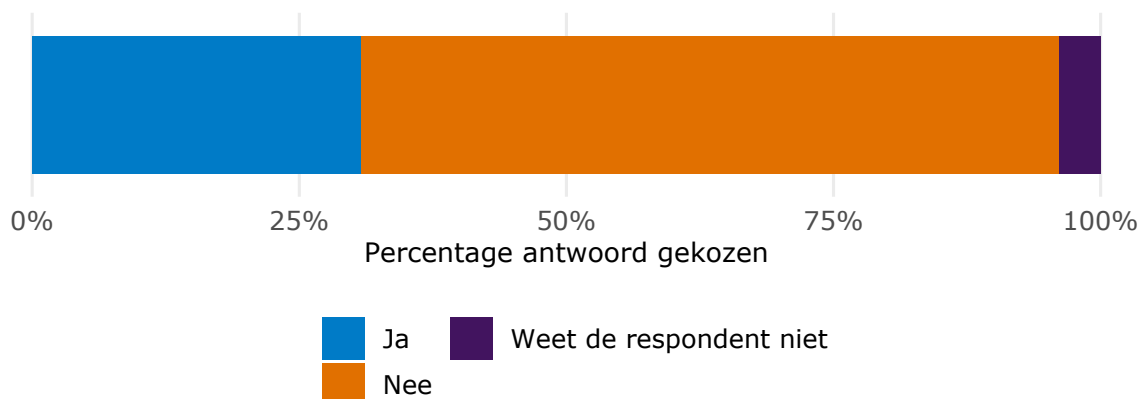

n = 45

Voor welk type leerlingen biedt de ervaring die het opdc en de scholen de afgelopen periode met afstandsonderwijs hebben opgedaan aanknopingspunten voor het structureel werken met afstandsonderwijs (digitaal onderwijs) als onderdeel van het onderwijsaanbod op het opdc?

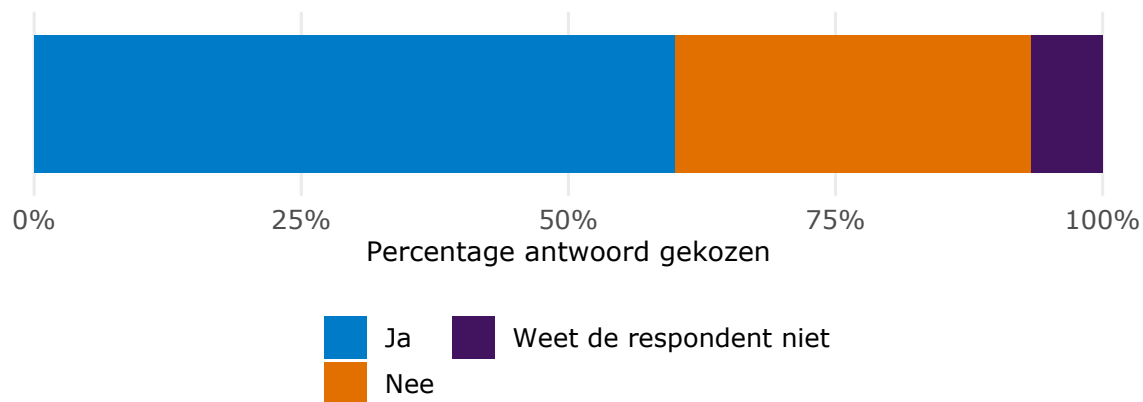
Indien de ervaring die het opdc en de scholen de afgelopen periode met afstandsonderwijs hebben opgedaan aanknopingspunten biedt voor het structureel werken met afstandsonderwijs (digitaal onderwijs) als onderdeel van het onderwijsaanbod op het opdc, betreft dit dan specifieke vakken?

n = 26

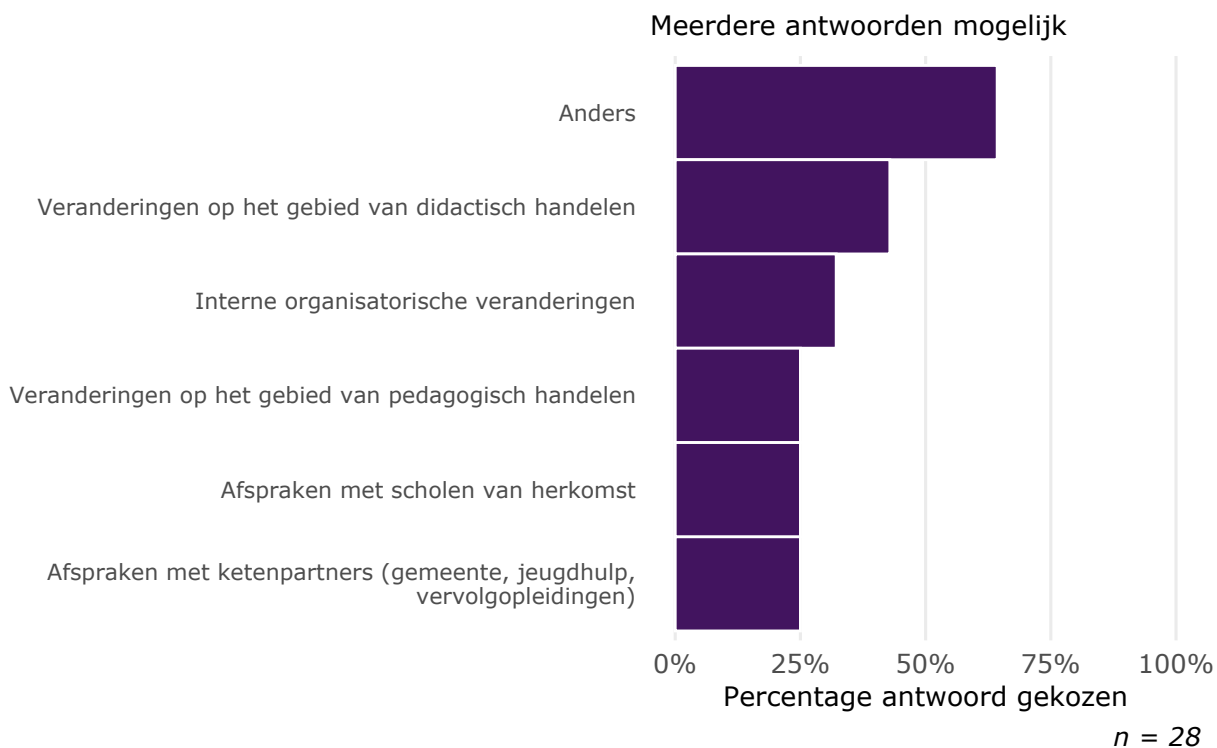
Organisatie

Zijn er in de organisatie van het onderwijs op het opdc veranderingen ingevoerd n.a.v. het geleerde in de periode tijdens de schoolsluiting?

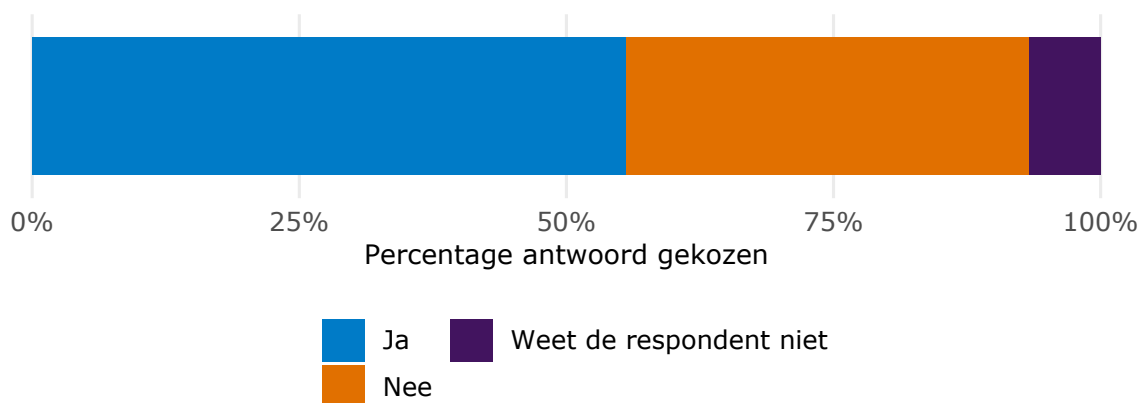

n = 45

Welke veranderingen zijn er in de organisatie van het onderwijs op het opdc ingevoerd n.a.v. het geleerde in de periode tijdens de schoolsluiting?

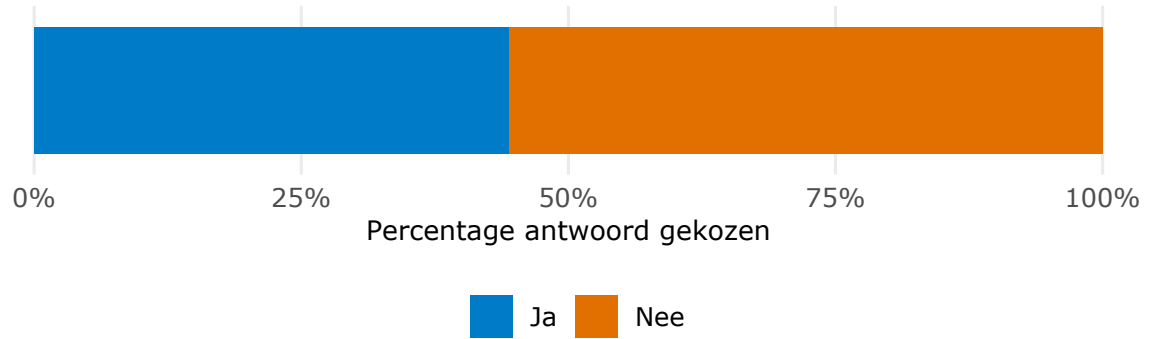
Zijn er plannen gemaakt / maatregelen beschreven ter voorbereiding op een eventuele tweede (al dan niet volledige) sluiting van het onderwijs?

n = 45

Sociale veiligheid

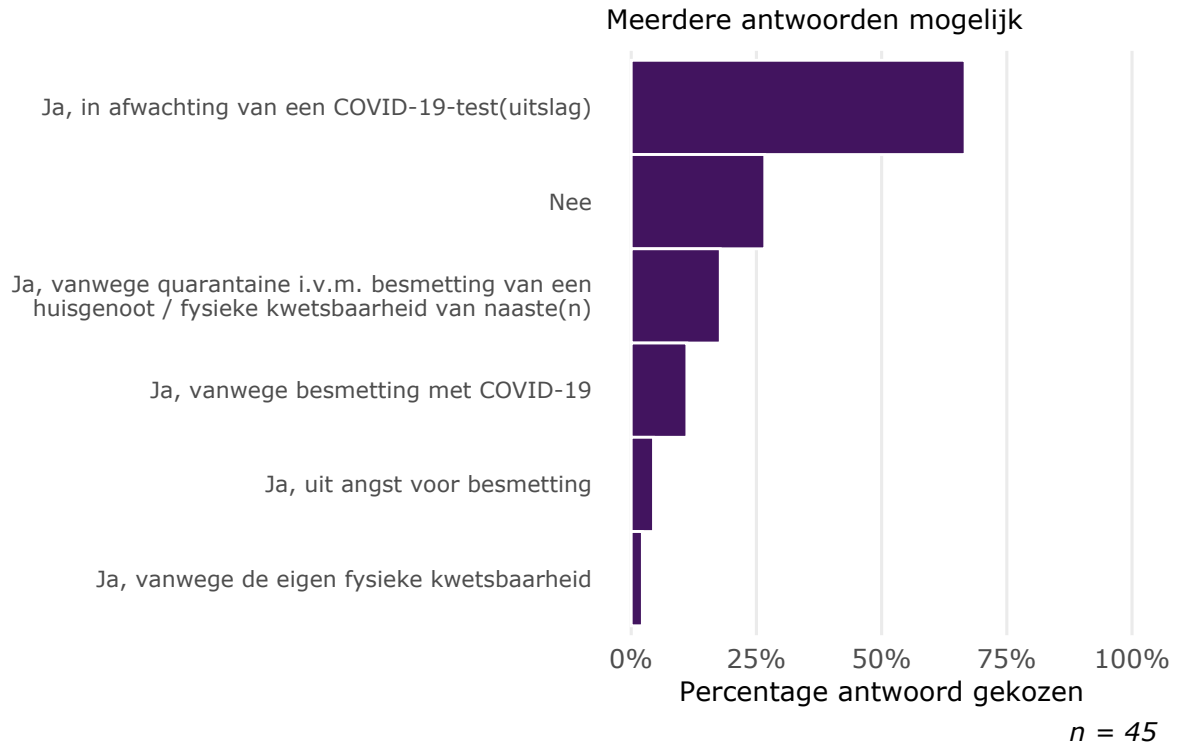
Heeft het opdc nu meer zicht op de sociale veiligheid van de thuissituatie van de leerlingen dan vorig schooljaar?

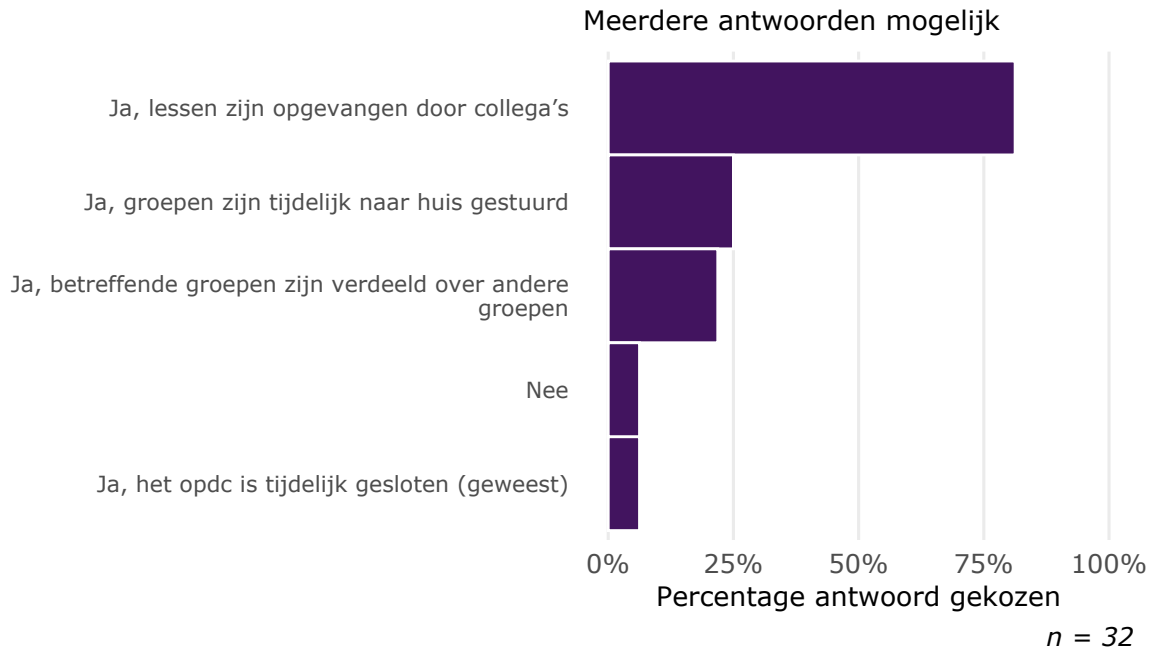
n = 45

Afwezigheid personeel

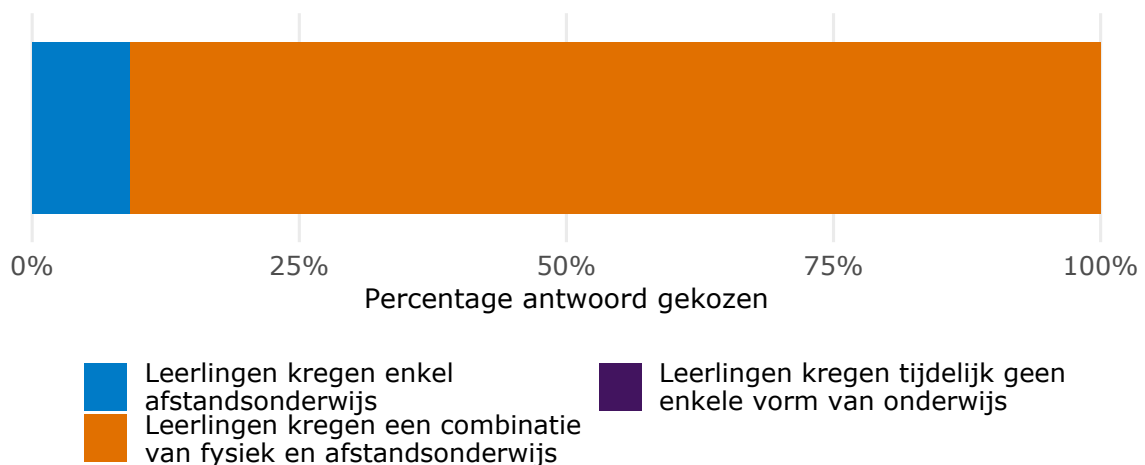
Heeft het opdc sinds de zomervakantie de situatie meegemaakt dat (voor zover bekend) leraren thuis waren om COVID-19-gerelateerde redenen?

Zijn er maatregelen getroffen omdat er leraren afwezig waren vanwege COVID-19-gerelateerde redenen?

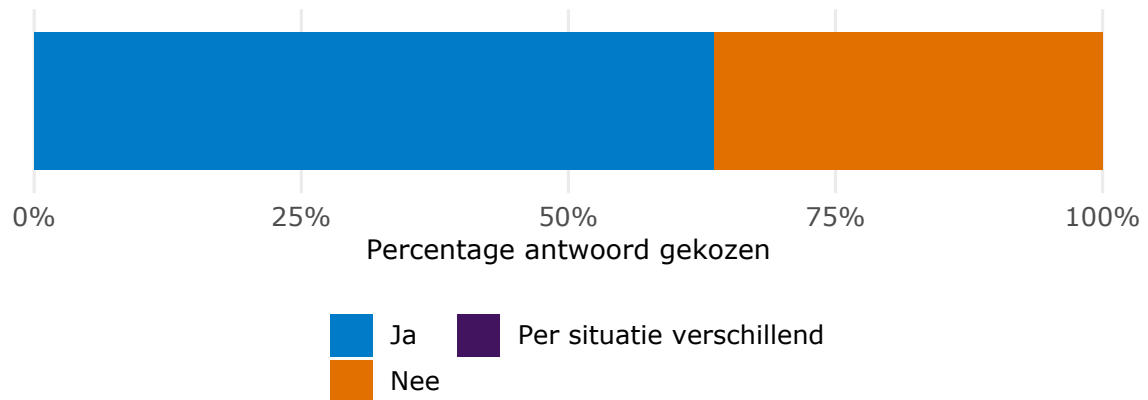

Bij dergelijke maatregelen, hoe vond het onderwijs doorgang?

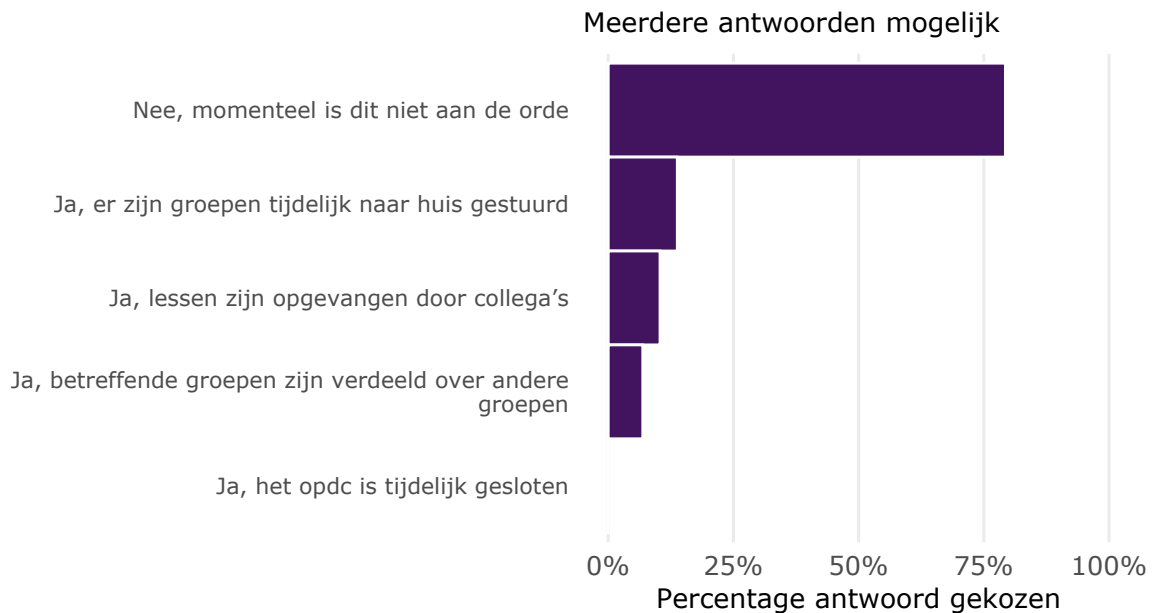
n = 11

Bij dergelijke maatregelen, waren thuiszittende leraren betrokken bij het (gedeeltelijke) afstandsonderwijs?

n = 11

Treft het opdc op dit moment maatregelen omdat er leraren thuis zijn vanwege COVID-19-gerelateerde redenen?

n = 29

Indien groepen tijdelijk naar huis werden gestuurd of het opdc tijdelijk sloot, waarom werd deze maatregel dan getroffen?